

Schlüter ella Auker!

Danska valstríðið minnir ikki sørt um ta føroyska

Hóast tað i fleiri forur eru heilt onnur mál, sum danir fara til val uppá tann 12. desember, so minnir valstríðið til hetta fólkatingsvalið ikki sørt ti júst lídna valstríðinum til lögtingið.

Eins og vit hava nógvur flokkar, so hava danir tað eisini. Sjey flokkar vóru við til lögtingsvalið, og i Danmark verða ikki færri enn 13 flokkar við tann 12. desember. Tað er tó ógvuliga ívasamt, um hesir nýggju flokkarnir fáa umboðan á fólkatíngi, nú sperrimarkið er 2%.

Sammeta vit við føroysk víðurskipti, so líkist valmynstrið i Danmark ti hjá okkum. Val var i báðum londum i 1988 og i báðum forur er útskrivað nýval tvey ár seinni. Meðan orsøkin til lögtingsvalið var innanhýsis ósemja i landsstýrinum, so er orsøkin til fólkatingsvalið ósemja millum minniluta-stjórnina og so danska javnaðarflokkurin um eina sokallada heildarloysn.

Men mangt bendir á, at flokkarnir innanhýsis hava kanska ikki verið so samdir kortini. Tað skilst, at ein flokkur sum Vinstra hevur birt upp undir hesa ósemju, ti hann fegin ynskji val, nú hann stendur til stóra framgongd og — sum fleiri eygleiðarar eisini vilja vera við — núverandi formaðurin i flokkinum, Uffe Elle-mann-Jensen, úttanríkisráðharri, hevur einki móti at gerast forsætisráðharri i eini borgarligari stjórn. Eitt e so hvat eygleiðarar siga, annað er hvat er veruleiki.

Eins og i Føroyum so eru mong sera ónøgd við, at val er útskrivað, ti hildið verður, at hetta einki fer at broyta kortini. Tað fara aftur at vera teir somu politikararnir og teir somu flokkarnir, sum fara at taka avgerðirnar. Hvi tá ikki heldur royna at arbeiða meira fram móti eini semju, nú so lítið skilti báðar partarnar, verður spurt i Danmark.

Breið stjórn

Tað eru tó tvey, sum halda, at tað er uppá tíðina, at minnilutastjórnin fer frá og at ein breið meiriluta-stjórn kemur til. Ein stjórn, sum veruliga fær arbeiðt við einum langtíðar politikki. Onkur

Svend Auken

skjýtur upp, at allir teir borgarligu flokkarnir eiga at finna saman og skipa stjórn. Men her kemur so spurningurin um Fram-burðsflokkin. Vinstra og aðrir borgarligir flokkar hava einki móti at fara saman við Framburðsflokkinum, men teir radikala siga korta nei. Nú snýr spurningurin seg um, um fyrrverandi stjórn skal halda fram eftir valið ella um fleiri flokkar sum t.d. CD og teir kristiligu skulu koma uppi. Henda møguleikan hava teir konservativu einki móti at tosa um, meðan teir radikalu ikki vilja hoyra um at fáa CD við i eina stjórn. So longu nú hómost split i verandi samgongu um, hvussu valstríðið skal rekast, tá hugsað verður um eina stjórn eftir valið. Tað kann henda, at teir radikalu i síðsta enda aftur fara at tosa um eina breiða stjórn tvørtur um miðjuna, har eisini sosialdemokratarnir eru við. Men higartil eitur tað so: ein minnilutastjórn av sama slagi sum tann núverandi.

Tann møguleikin, sum annars nógv verður tosað um, eins og i Føroyum i lötuni, er at skipa eina breiða stjórn tvørtur um miðjuna við javnaðarflokkinum og ti konservativa flokkinum og einum ella fleiri smærri flokkum atur. Hesum tanka hava teir konservativu vist frá sær, meðan javnaðarflokkurin ikki útihýs-

ir hesum møguleika. Eisini flokkar sum CD hava vist á henda møguleikan. Gallupkanningar visa eisini, at eitt fleirtal av veljarunum hjá teimum báðum flokkunum vilja hava teir saman i stjórn.

6% skattur og arbeiðsloysi

Men eitt er samgongumøguleikar eftir valið. Hvat snýr valstríðið seg tá um, kann ein spyrja!

Eitt mál, sum hevur verið nógv frammi i kjakinum, er 6%-skatturin. Henda vil stjórnin hava burtur, og tað vilja sosialdemokratarnir fyr so vitt eisini, men teir visa á, at neyðugt er við eini meira rættvisari skattaskipan enn bara at tosa um henda 6% skattin. Frá stjórnini verður vist á, at tað er sera umráðandi at sleppa av við henda skattin, ti tað er hann, sum tekur hugin frá fólki at arbeiða. Av teimum seinast tjentu 1000 kr. omanfyri eitt ávíst inntøkomark fara 68% i skatti. Sosialdemokratarnir visa á, at verður hetta einasta broytingin i skattalógini, so merkist tað bara eina hjálp til tvey, sum frammanundan eru væl fyrir.

Men tann spurningurin, sum flestu danir halda hevur størsta týdning i valstríðinum er arbeiðsloysið. Næstan 300.000 danir eru úttan arbeiði og

Poul Schlüter

serstakliga sosialdemokratarnir fara til val upp á at fáa fólki i aftur arbeiði og at geva ungum og tilkomnum betri møguleika at fáa eina útbúgving. Eisini trivnaðarpolitikk-

urin stendur frammarlaga á skránni.

Støða Danmarkar til EF og eitt framtíðar Europa verður úttan iva ein av høvuðsspurningunum i valstríðinum. Tað eru fleiri

flokkar, sum seta spurnar- tekin við EF-limaskapin og visa á, at tað kann enda við, at allar avgerðir, sum viðvíkja Danmark og donum i framtíðini fara at verða tiknar i Brussel og

Fyrstu veljarakanningarnar:

Javnaðarflokkurin í Danmark fer at vinna fólkatingsvalið

— men ikki nokk til reytt fleirtal

Sum væntað útskrivað dansk forsætisráðharri, Poul Schlüter, hósdagin út nýval i Danmark. Hetta gjørdi hann við teirri grundgeving, at sosialdemokratarnir vilja ikki ganga við til eina semju um eina heildarloysn, sum skal leggja politikkin i eina fasta legu komandi tvey árin. Forsætisráðharri visti i stuttu røðu síni i fólkatínginum á, at tað er sera umráðandi at fáa valið frá hondini sum skjótast, soleiðis at ein stjórn kann fara til verka millum jól og nýggjár og avgreiða heildarloysnina fyrir

nýggjár.

Síðani fólkatingsval varð útskrivað eru longu gjørdar fleiri veljarakanningar. Tær visa allar, at dansk javnaðarflokkurin stendur fyrir eini stórar framgongd, men samstundis visa tøluni, at teir borgarligu flokkarnir framvegis hava meiriluta i fólkatínginum eftir valið 12. desember.

Ein veljarakanning, sum Vilstrup-stovnurin hevur gjørt og sum er endurgivin i danska blaðnum Politiken, visar, at sosialdemokratarnir fara at fáa 34% av atkvøðunum, hetta er ein fram-

gongd uppá góð 4% i mun til valið i 1988. Hetta gevur flokkinum 64 tingmenn og 9 fleiri enn við síðsta val. Hin stóri vinnarin verður flokkurin Vinstra, sum fær 14% móti 11,8 og 4 tinglimir fleiri.

Konservativi flokkurin fer at fáa 18% ella eina afturgongd uppá 1,3%. Hann fær ein tingmann minni. Eftir kanningini koma hvørki Kristiligi Fólkaflokkurin, Trivnaðarflokkurin, Fælles Kurs, Teir Grønu, Enhedslisten ella kommunistarnir inn i fólkatíngið.

Vilstrup vælgerundersøgelse

Fordeling i pct.

	Valget 8.9. 1987	Valget 10.5. 1988	21.5. 1990	19.6. 1990	20.8. 1990	27.9. 1990	23.10. 1990	20.11. 1990
Stemte / vil stemme	86,1	85,1	78	81	85	83	79	84
Stemte ikke / ikke nævnt parti	13,9	14,9	22	19	15	17	21	16
	100,0	100,0	100	100	100	100	100	100
Stemmefordeling:								
A. Socialdemokratiet	29,3	29,8	33	33	32	33	33	34
B. Radikale Venstre	6,2	5,6	4	5	4	4	3	4
C. Konservative Folkeparti	20,8	19,3	18	17	17	10	18	18
D. Centrum-Demokraterne	4,8	4,7	4	5	4	3	4	4
F. Socialistisk Folkeparti	14,6	13,0	15	15	12	13	13	11
G. De Grønne	1,3	1,4	2	1	1	1	1	1
K. Kommunisterne	0,9	0,8	-	-	-	-	-	-
P. Fælles Kurs	2,2	1,9	0	0	2	1	1	1
Q. Kristeligt Folkeparti	2,4	2,0	2	2	2	2	1	1
V. Venstre	10,5	11,8	12	12	15	16	14	14
Y. Venstresocialisterne	1,4	0,6	-	-	-	-	-	-
Z. Fremskridtspartiet	4,8	9,0	9	9	10	8	11	8
Trivselspartiet	-	-	-	-	-	-	-	3
Ø. Enhedslisten (VS, DKP, SAP)	-	-	1	1	1	1	1	1
Øvrige (ikke specif. ovenfor)	0,8	0,1	0	0	0	0	0	0
I alt	100,0	100,0	100	100	100	100	100	100